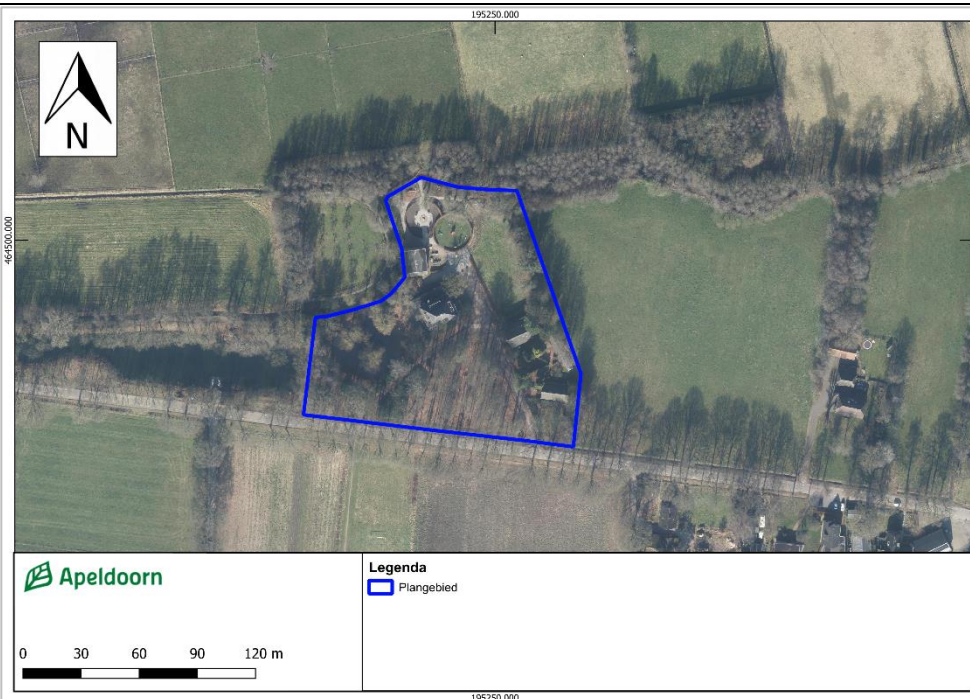

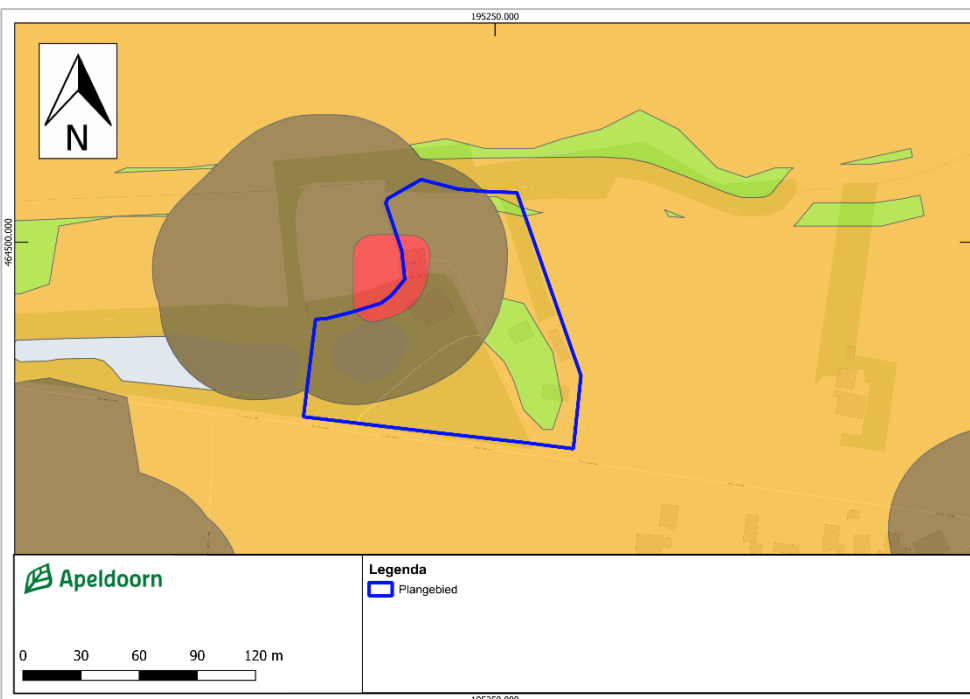
Selectiebesluit	Plangebied	Tullekensmolenweg 47 - 51	
	Plaats	Beekbergen	
BEE	Type onderzoek	Bureau- en booronderzoek (BO/IVO-O)	
	Onderzoekskader	Omgevingsplanwijziging	
	Uitvoerder	De Steekproef	

Rapport	Hooiveld, R. & R. Rap, 2025. <i>Beekbergen, Tullekensmolenweg 47 - 51. Een Archeologisch Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O) Verkennende Fase</i> . Steekproefrapport 2025-07/12	
	OM: 5816443001	Versie concept: 31-10-2025
Resultaten van het uitgevoerd onderzoek	• Het onderzoek heeft plaatsgevonden in het kader van een omgevingsplanwijziging. Via de wijziging wordt een groot deel van de bestemming 'Maatschappelijk' omgezet naar 'wonen'. Hierdoor wordt nieuwbouw van een aantal woningen op het adres mogelijk gemaakt. Verder worden via de wijziging ook delen van de bestemming 'Maatschappelijk' omgezet naar 'Groen' en 'Natuur'. • Uit de plannen vloeien ook bodemingrepen voort, deze bestaan in eerste instantie uit sloop van een bestaande woning en de nieuwbouw van meerdere woningen. Verder veroorzaakt de omgevingsplanwijziging dat in de toekomst een aantal (vergunningsvrije) bodemingrepen mogelijk wordt gemaakt (denk vergunningsvrije bijgebouwen t.p.v. de toekomstige bestemming 'Wonen'). • Op de actuele archeologische beleidskaart (2024) valt het plangebied in zones met (beleids-)categorieën 2, 3, 4 en 5. In gebieden met <i>categorie 2</i> is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 35 cm -mv., over een oppervlak groter dan 50 m². In gebieden met <i>categorie 3</i> is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 35 cm -mv., over een oppervlak groter dan 100 m². In gebieden met <i>categorie 4</i> is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 35 cm -mv., over een oppervlak groter dan 500 m². In de zones met de aanduiding <i>categorie 5</i> is sprake van het regime 'vrijgeven onder voorwaarden'. Bij dit regime krijgt de initiatiefnemer de keuze om bij het overschrijden van de vrijstellingsgrenzen een regulier onderzoekstraject op te starten of een archeologische begeleiding in de uitvoeringsfase van de werkzaamheden uit te laten voeren. Cf. het archeologiebeleid geldt als uitgangspunt dat ingrepen/plannen in meerdere (beleids-) categorieën getoetst worden aan de strengste (of laagste) categorie, in dit geval categorie 2. Bij het wijzigen van een omgevingsplan wordt daarnaast het hele plangebied, en niet <i>sec</i> de locaties waar bodemingrepen plaatsvinden, genomen als toetsingskader. Het plangebied heeft een oppervlak van ca. 13191 m². Dit betekent dat archeologisch onderzoek noodzakelijk is in het kader van de omgevingsplanwijziging.	

Selectiebesluit	Plangebied	Tullekensmolenweg 47 - 51	
	Plaats	Beekbergen	
BEE	Type onderzoek	Bureau- en booronderzoek (BO/IVO-O)	
	Onderzoekskader	Omgevingsplanwijziging	
	Uitvoerder	De Steekproef	

Figuur 1: Ligging van het plangebied op de actuele luchtfoto (2025).

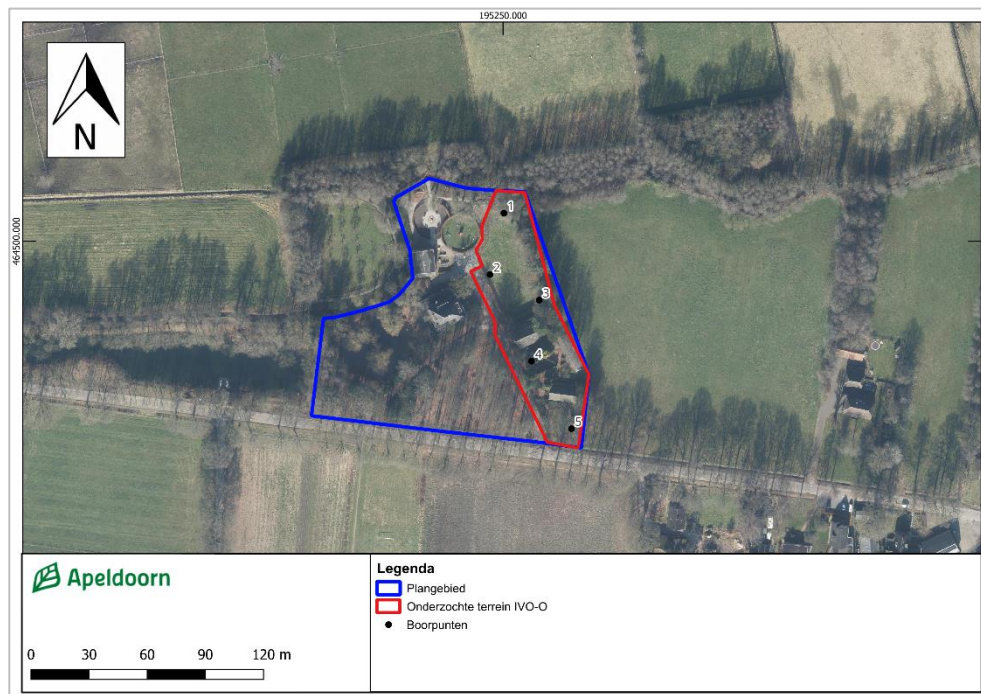

Figuur 2: Het plangebied geprojecteerd op de actuele archeologische beleidskaart (2024).

- Het archeologisch onderzoek was aanvankelijk, per abuis, enkel gericht op de zone waar nieuwbouw zou plaatsvinden. In overleg met de initiatiefnemer, het onderzoeksbureau en het bevoegd gezag is daarop besloten het bureauonderzoek aan te passen, zodat dit op het hele plangebied van de omgevingsplanwijziging is gericht. Het verkennend booronderzoek blijft, bij uitzondering, enkel gericht op de

Selectiebesluit	Plangebied	Tullekensmolenweg 47 - 51	
	Plaats	Beekbergen	
BEE	Type onderzoek	Bureau- en booronderzoek (BO/IVO-O)	
	Onderzoekskader	Omgevingsplanwijziging	
	Uitvoerder	De Steekproef	

zone met de toekomstige ontwikkelingen. Dit wordt verder beschreven als 'het oostelijke deel van het plangebied'.

Figuur 3: Het plangebied met daarbinnen het doormiddel van verkennende boringen onderzochte terreindeel (2024).

- Uit het bureauonderzoek is doormiddel van paleografische reconstructies gebleken dat het plangebied (waarschijnlijk) altijd droog en toegankelijk is geweest. Zodoende wordt gesteld dat het plangebied vanaf het Laat-Paleolithicum geschikt is geweest voor (tijdelijke) bewoning. De archeologische verwachting voor de Steentijd en Romeinse tijd is op basis daarvan hoog bevonden.
- Uit het bureauonderzoek blijkt tevens dat de archeologische verwachting voor de perioden Middeleeuwen en Nieuwe Tijd hoog is. Het dorp Beekbergen wordt voor het eerst vermeld in de 8ste of 9de eeuw. Daarnaast ligt binnen het plangebied een watermolen, namelijk de Ruitersmolen. Uit historische bronnen blijkt dat de watermolen in 1606 is opgericht. Omstreeks 1646 is sprake van een 'huis ende pampiermolen van 4 backen'. Dit betekent dat er vanaf dat moment (al dan niet in verschillende gebouwen) werd gewerkt én gewoond op de locatie. Tenminste vanaf 1742 ging het om twee watermolens, aan weerszijden van de Oude Beek. De rechter -of oostelijke- van de twee watermolens ligt het plangebied.

Vanaf (tenminste) 1798 was de rechter -of oostelijke- watermolen eigendom van de familie Boks. Op de kadastrale kaart van 1811 – 1832 blijkt dat bijna alle percelen ten oosten van deze watermolen ook van de familie Boks zijn. Een groot deel van deze percelen ligt in het plangebied. De rechter -of oostelijke- watermolen werd in 1843 omgebouwd tot korenmolen. In 1920 brandde een deel van deze molen af. Als gevolg hiervan werd de molen aangepast en kreeg deze de huidige vorm. Tot en met de Tweede Wereldoorlog werd de molen als korenmolen gebruikt. Na de Tweede Wereldoorlog raakte de molen in verval, totdat deze in de jaren 70 / 80 van de 20ste eeuw werd hersteld. In 1985 werd de molen opnieuw geopend.

- Op historisch topografisch kaartmateriaal is de ontwikkeling van de Ruitersmolen(s) vanaf 1748 te volgen. Op kaartmateriaal vanaf deze periode zijn eerst beide, en later enkel de rechter -of oostelijke- watermolen, weergegeven.

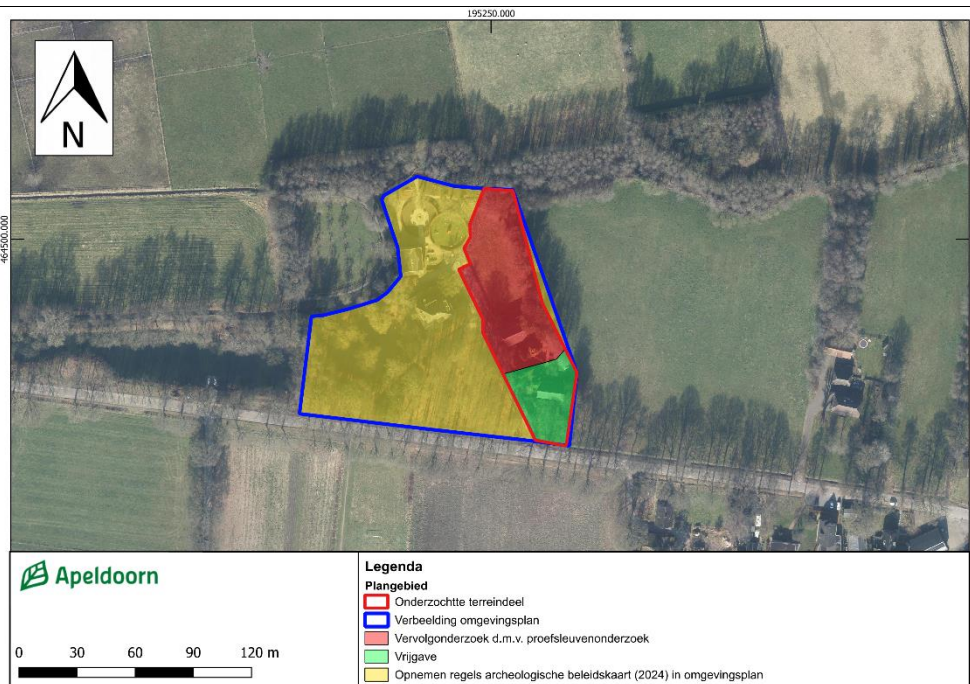
Selectiebesluit		Plangebied	Tullekensmolenweg 47 - 51	
		Plaats	Beekbergen	
BEE		Type onderzoek	Bureau- en booronderzoek (BO/IVO-O)	
		Onderzoekskader	Omgevingsplanwijziging	
		Uitvoerder	De Steekproef	

Conclusie en advies op basis van de resultaten	Opvallend is dat er binnen het plangebied mogelijk ook historische bebouwing heeft bestaan. Verder lijkt het erop dat er binnen het oostelijke deel van het plangebied vanaf de 20ste eeuw diverse gebouwen en terrein herinrichtingen hebben plaatsgevonden. In 1985 lijkt de huidige situatie tot stand te zijn gekomen. • Uit het verkennend booronderzoek blijkt dat de bodemopbouw in het oostelijke deel van het plangebied grotendeels bestaat uit een bouwvoor met daaronder een 'vergraven' laag op de C-horizont. In boring 4 was geen sprake van een bouwvoor, maar een laag opgebracht grind met zand met daaronder de 'vergraven' laag en de C-horizont. In boring 1 ligt tussen de 'vergraven' laag en de C-horizont nog een pakket grijsbruine klei met plantenresten en hout. Waarschijnlijk betreft het afzettingen van de Oude Beek. • Het vergraven pakket heeft vlekken en (recente) baksteenspikkels. Verder blijkt dat de begrenzing naar de daaronder gelegen C-horizont vrijwel overal scherp te zijn. Dit kan een indicatie zijn van (sub-) recente vergraven lagen. • Uit de resultaten van het booronderzoek wordt geconcludeerd dat de C-horizont overal afgetopt lijkt te zijn. Het is echter niet duidelijk te kwantificeren hoeveel centimeter van de C-horizont afgetopt is. Het lijkt er wel op dat in het zuidelijke terreindeel (boringen 4 en 5) meer van de C-horizont is verdwenen dan in de andere boringen. • In de rapportage wordt een koppeling gemaakt met archeologisch onderzoek ter hoogte van de Tullekensmolen, ca. 350 á 400 m ten westen van het oostelijke deel van het plangebied. Ter plaatse was ook sprake van vergraven lagen op een (afgetopte) C-horizont. Derhalve is destijds een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Transect. Tijdens het onderzoek bleek sprake van archeologische sporen, hoofdzakelijk in de vorm van grondverbeteringsspooren die moeilijk te interpreteren waren. Hieruit heeft Transect geconcludeerd dat de vindplaats een lage informatiewaarde had. Verder bleek tijdens het onderzoek van de Tullekensmolen ook een laagje dekzand van ca. 25 á 30 cm op de daluitspoelingswaaier aanwezig te zijn. Dit werd niet aangetroffen in het huidige plangebied en kan er eventueel op wijzen dat de C-horizont met ca. 25 á 30 cm is vergraven. • Op basis van de onderzoeksresultaten concludeert De Steekproef dat de bodem in het plangebied verstoord is tot in de C-horizont, waarbij het mogelijk gaat om verstoringen van 25 á 30 cm van de C-horizont. In de afgetopte C-horizont kunnen wel archeologische sporen aanwezig zijn, maar dan hebben deze archeologische sporen waarschijnlijk een lage informatiewaarde. • Op basis van het bovenstaande adviseert De Steekproef om het oostelijke, door middel van verkennende boringen onderzochte, deel van het plangebied vrij te geven voor wat betreft archeologie. De Steekproef adviseert tevens om in het westelijke, niet middels boringen onderzochte, deel van het plangebied de hoge verwachtingen uit het bureauonderzoek te handhaven. Hoewel hier op enkele plaatsen wel een functie- of bestemmingswijziging plaatsvindt, vinden binnen de huidige plannen geen bodemgrepen plaats. Voor deze zones kunnen de beleidsregels van de <i>Cultuurhistorische en Archeologische beleidskaart 2024</i> van de gemeente Apeldoorn gebruikt worden in het omgevingsplan.
Selectiebesluit	Het bevoegd gezag stemt deels in met het advies van De Steekproef. In het westelijke deel van het plangebied en een klein deel van de meest oostelijke rand van het plangebied vinden geen (substantiële) ontwikkelingen (wijzigingen van functieaanduidingen of bestemmingen) plaats die kunnen leiden tot (grootschalige) bodemingrepen. Hier kan volstaan worden met het overnemen van de beleidsregels

Selectiebesluit	Plangebied	Tullekensmolenweg 47 - 51	
	Plaats	Beekbergen	
BEE	Type onderzoek	Bureau- en booronderzoek (BO/IVO-O)	
	Onderzoekskader	Omgevingsplanwijziging	
	Uitvoerder	De Steekproef	

	van de <i>Cultuurhistorische en Archeologische beleidskaart 2024</i> in het TAM-omgevingsplan (zie Figuur 5). Het bevoegd gezag <u>stemt niet in</u> met het advies om het (hele) oostelijke plangebied vrij te geven voor wat betreft archeologie. Uit het bureau- en booronderzoek blijkt dat binnen het (hele) plangebied sprake kan zijn van archeologische resten van historische bebouwing die in relatie staat tot de Ruitersmolen. Resten van de daadwerkelijke molen liggen hoogstwaarschijnlijk buiten het oostelijke deel van het plangebied en worden bij de huidige plannen niet door bodemingrepen bedreigd. Uit historische kaarten (o.a. kaart van Willem Leenen uit 1748 maar belangrijker ook de Kadastrale Kaart van 1811 – 1832) blijkt dat binnen het oostelijke deel van het plangebied wel degelijk rekening gehouden moet worden met andere archeologische resten van historische bebouwing (al dan niet in relatie tot de molen). Daarnaast kan in een grotere zone rondom de molen sprake zijn geweest van terreininrichting in relatie met de molenlocatie, dat betekent dat hiervan ook archeologische sporen in het oostelijke deel van het plangebied kunnen voorkomen. Omdat watermolens/de papierindustrie een wezenlijk onderdeel zijn van de geschiedenis van Apeldoorn, deelt het Bevoegd Gezag ook de conclusie niet dat eventuele sporen van terreingebruik rondom de molen een lage informatiewinst hebben. Historische bebouwing en sporen van historisch terreingebruik laten zich slecht opsporen door middel van verkennend booronderzoek. Het aantreffen van ‘vergraven’ lagen met (al dan niet redelijk recente) baksteenspikkels kunnen op verstoring van archeologische resten wijzen, maar kunnen evenwel onderdeel van de archeologie zijn. Met de resultaten van het verkennend booronderzoek staat de archeologische waarde van het terrein nog niet voldoende vast. Zodoende dient in het oostelijke deel van het plangebied een archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden. Wel kan op basis van historische kaarten i.c.m. de resultaten van het verkennend booronderzoek een scherpere begrenzing gemaakt worden van de zones waarbinnen het archeologisch onderzoek plaats moet vinden (zie Figuur 4).
--	---

Selectiebesluit	Plangebied	Tullekensmolenweg 47 - 51	
	Plaats	Beekbergen	
BEE	Type onderzoek	Bureau- en booronderzoek (BO/IVO-O)	
	Onderzoekskader	Omgevingsplanwijziging	
	Uitvoerder	De Steekproef	

Figuur 4: Plangebied met zones die vrijgegeven kunnen worden, waar vervolgonderzoek noodzakelijk is en waar geen bodemingrepen plaatsvinden dus waar volstaan kan worden met het opnemen van de regels van de archeologische beleidskaart in het omgevingsplan.

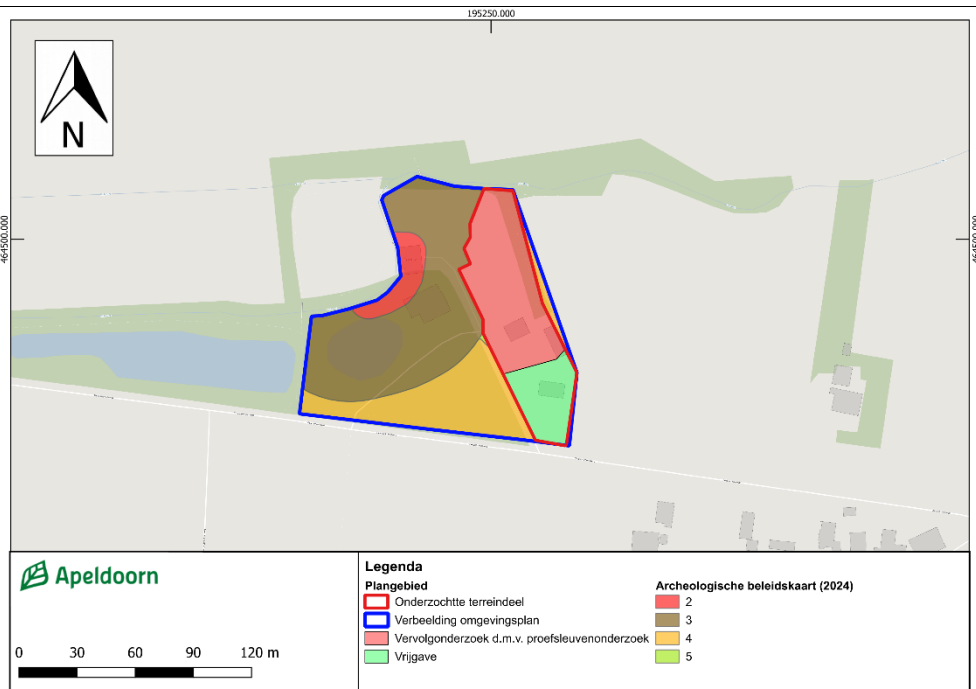
Consequenties vervolgproces

In het kader van het omgevingsplan is de archeologische waarde van het oostelijke deel van het plangebied nog niet voldoende vastgesteld. Om beter inzicht te krijgen in de archeologische waarde van het gebied dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden (eventueel gevolgd door een opgraving). Ten behoeve van dit proefsleuvenonderzoek dient een, door het bevoegd gezag goed te keuren, PvE opgesteld te worden. Pas na goedkeuring van het bevoegd gezag kan het proefsleuvenonderzoek aanvangen.

Normaliter dient het proefsleuvenonderzoek plaats te vinden voorafgaand aan het vaststellen van het omgevingsplan. Voor deze specifieke locatie is met de initiatiefnemer afgesproken om het proefsleuvenonderzoek (eventueel gevolgd door een opgraving) uit te voeren na vaststelling van het omgevingsplan én om het proefsleuvenonderzoek te richten op de zone waar toekomstige ontwikkelingen (met bodemingrepen) plaatsvinden. Tevens is afgesproken dat de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek, eventueel gevolgd door een opgraving wordt vastgelegd in het omgevingsplan als een voorwaardelijke verplichting. Op deze wijze wordt het onderzoek geborgd. Het uitstellen van het proefsleuvenonderzoek kan financiële en tijd technische risico's met zich meebrengen.

In het overige deel van het plangebied zijn geen bodemingrepen voorzien. Dit deel van het plangebied is niet middels verkennend booronderzoek onderzocht. Hier blijft de hoge archeologische waarde gehandhaafd. Hier dienen de beleidscategorieën en bijhorende vrijstellingsregels van de Cultuurhistorische en Archeologische beleidskaart 2024 opgenomen te worden in het TAM-omgevingsplan (zie Figuur 5).

Selectiebesluit		Plangebied	Tullekensmolenweg 47 - 51	
		Plaats	Beekbergen	
BEE		Type onderzoek	Bureau- en booronderzoek (BO/IVO-O)	
		Onderzoekskader	Omgevingsplanwijziging	
		Uitvoerder	De Steekproef	

Figuur 5: Plangebied met zones die vrijgegeven kunnen worden, waar vervolgonderzoek noodzakelijk is en met een uitsnede van de archeologische beleidskaart voor de zones waar regels opgenomen dienen te worden in het omgevingsplan.

Totdat middels selectiebesluit vrijgave is verleend voor wat betreft archeologie, mogen er in het plangebied, behalve ten bate van archeologisch onderzoek, geen bodemingrepen plaatsvinden van welke aard dan ook.

Archeologiefonds	De wet bepaalt dat de verstoorder van de grond het archeologisch onderzoek betaalt. De kosten voor het archeologisch onderzoek komen dan ook voor uw rekening als initiatiefnemer van deze ruimtelijke ontwikkeling. In Apeldoorn vinden we het belangrijk dat deze kosten in een redelijke verhouding staan tot de (financiële) omvang van het project. Zijn uw kosten voor een gravend archeologisch onderzoek (proefsleuvenonderzoek of opgraving) hoger dan 1% van de bouwkosten? Dan kunt u mogelijk aanspraak maken op het Archeologiefonds van de gemeente Apeldoorn. Kijk voor meer informatie en voor de voorwaarden op www.apeldoorn.nl/archeologiefonds .
Behandeld door	D.H.B. Oogink
Datum	07-11-2025
Autorisatie	M. Parlevliet
Datum	07-11-2025
Paraaf	